

«جشن پیکران»
«زهر روح‌الامین»

آسیب‌پذیری بالا تاب‌آوری پایین!

«اگر برای درمان آفات شیطانی (فقر و نابرابری) تلاش نکنید، فقرفروشی در این باب که در مجازات دزدان جدی هستید، عبث و بیهوده است. سیاست شما ممکن است به ظاهر عادلانه‌نماید، اماواقع‌نه‌عادلانه‌است و نه عملی» (فیتز‌پتریک، ۱۳۸۱).

توسعه انسانی چیست؟ آیا تا به حال به مفهوم «توسعه» نگاهی غیر از مادیات داشته‌اید؟ شاخص‌های سنجش آن چیست؟ مبنای نظری توسعه انسانی چیست؟ تفاوت آن‌با دیگر رویکردها به توسعه چیست؟ وضعیت ایران در شاخص‌های توسعه انسانی چگونه است؟ هرچند بیشتر عبارت «توسعه اقتصادی» که دغدغه دیروز و امروز سیاست‌مداران است به گوش همگان آشناست، اما در چند دهه اخیر عالمان علوم اجتماعی مفهوم «توسعه انسانی» را وجه نظر قرار داده‌اند. سعید مدنی قهفرخی با کتاب «وضعیت توسعه انسانی در ایران» که در ۲۲۵ صفحه با فهرستی شامل هفت فصل منتشرشده، به سوالات بالا پاسخ می‌دهد. گزارش توسعه انسانی که توسط نشر «کتاب پارسه» در سال ۱۳۹۶ روانه بازار کتاب شد، در یک جمله وضعیت «آسیب‌پذیری بالا و تاب‌آوری پایین» را توصیف کرده است. مقصود از آسیب‌پذیری بالا این است که افراد در برابر خطرهای و شوک‌هایی که به آن‌ها وارد می‌شود، قادر به مقابله نیستند و بلافاصله در برابر هرشوک یا شرایط جدید، در معرض تهدید و وضعیت نامطلوب‌تری نسبت به وضعیت قبلی قرار می‌گیرند. در مقابل آن، تاب‌آوری پایین قرار دارد، منظور از تاب‌آوری، امکان مدارا و سازگاری با حوادث نامطلوبی است که جامعه با آن مواجه‌می‌شود. این کتاب می‌کوشد عوامل آسیب‌پذیری بالا و تاب‌آوری پایین جامعه ایران در شاخص‌هایی چون نابرابری درآمدی بالا، تمیق شکاف‌های مختلف اعم از درآمد، شکاف‌های منطقه‌ای، تفاوت‌هایی که بین استان‌ها و مناطق مختلف وجود دارد، شکاف در سلامت و آموزش، فقر شدید و مطلق، عوامل زیست‌محیطی شامل مصرف‌گرایی، نابودی جنگل‌ها، تخریب مراتع، انتشار گازهای گلخانه‌ای و آلودگی آب‌ها را توضیح دهد. همچنین در این کتاب، تصویر تبعیض جنسیتی در دسترسی به قدرت، سلامت، کار، اشتغال و حقوق عمومی ارائه شده است. به جز عوامل داخلی، همه کشورها تحت‌تاثیر عوامل بین‌المللی هستند که در کتاب مذکور درباره این عوامل نیز بحث شده است. در فصل آخر کتاب، گزارش۲۰۱۴ منعکس شده، ضمن برشمردن فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه انسانی در شرایط کنونی جهان، راه‌حل‌هایی را به‌منظور کاهش آسیب‌پذیری و تقویت تاب‌آوری پیشنهاد کرده است. به گمان نویسنده، چهار راهکار کلان ارائه شده در مورد کشور ایران هم صدق می‌کند. اول تعهد همگانی به این منظور که تعهد مشترک در سطح ملی و جهانی برای تأمین خدمات و حمایت اجتماعی اشتغال ایجاد شود. راه‌حل دوم، ایجاد نهادهای پاسخ‌گوست که امکان بیان نارضایتی‌ها را فراهم می‌کند و مردم از طریق در اولویت قرارگرفتن، صدایشان را در سیاست‌های توسعه می‌شنوند. سوم، اصلاح سیاست‌ها و سیاست‌گذاری‌ها اعم از اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی برای بهبود وضعیت موجود است و بالاخره همکاری دولت‌ها و نهادهای اجتماعی برای پیشگیری از شوک‌ها و بحران‌هایی که در پیش است و از طریق تحقیقات و پژوهش‌ها قابل شناسایی‌اند.

«وضعیت توسعهٔ انسانی در ایران»، نویسنده سعید مدنی قهفرخی، نشر کتاب پارسه

داستان شگفت‌انگیز کوانتوم

از زمانی که معلم فیزیک مدرسه، رفتار عجیب طبیعت را در شرایط گوناگون بررسی، تحلیل و پیش‌بینی می‌کند، آتش علاقه به فیزیک در دل بسیاری از دانش‌آموزان روشن می‌شود. از بین نظریه‌هایی که تاکنون در این رشته قدیمی دانشگاهی مطرح شده، می‌توان به یکی از شگفت‌انگیزترین‌شان، یعنی نظریه کوانتوم اشاره کرد. شما می‌توانید در کتاب «داستان شگفت‌انگیز کوانتوم: ۱۰۰ رویداد شگفت‌انگیز که عصر کوانتوم را شکل دادند» طی ماجراهایی خواندنی و تاریخی به دنیای شگفت‌انگیز کوانتوم و فیزیک جدید سفر کنید. این کتاب به قلم شهاب شعری مقدم نگاشته و توسط انتشارات «علمی و فرهنگی» منتشر شده است.

۱۴ | کتبی‌نو

ویس‌شتره

کتابگردی

گیرنده شناخته نشد، کاترین کرسمن تیلور، بهمن دارالشفایی، نشر ماهی

نامه‌نگاری دودوست در زمانه نازی‌ها

تا به حال انس و الفتی با کتاب نداشته، حداقل در ابتدای کار چندان خوشایند نباشد. پس باید مواظب باشید اولین پیشنهادها، کمی سبک‌تر باشند. کتاب‌های جیبی «نشر ماهی» گزینه‌های خوبی هستند، چرا که هم داستانی‌اند و معمولاً داستان برای کتاب‌خوانی شروع خوبی است و هم کم‌حجم‌اند.

«گیرنده شناخته نشد» یکی از عناوین همین مجموعه (و شاید کم‌حجم‌ترین آن‌ها) است که ماجرای نامه‌نگاری دو دوست آلمانی در جریان به قدرت رسیدن هیتلر و حکومت نازی‌هاست که یکی در آلمان و دیگری در آمریکااست. دو دوست صمیمی که یکی یهودی و دیگری طرفدار سیاست‌های نازی است و حتماً تحولی که در این صمیمیت

«گزارش کتاب»
«حسین سبحانی»

یکی از سخت‌ترین کارها، معرفی کتاب به کسانی است که تازه می‌خواهند کتاب‌خوانی را شروع کنند. یکی از مشکلاتی که در معرفی کتاب به کتاب‌نخوان‌ها وجود دارد، آن است که تا این دوستان نه‌چندان راغب به مطالعه، کتابی نسبتاً قطور ببینند، عقب می‌کشند و ماجرا به کل منتفی می‌شود. قبول دارم که شاهکارهای زیادی در هر زمینه‌ای وجود دارد که کتاب‌خوان‌ها دوست دارند لذت خواندنش را با اشتیاق به دیگران هم‌بچشانند. اما در نظر داشته باشید که اگر این شاهکار، حجم زیادی داشته باشد، احتمالاً برای کسی که

پس از تاریکی، نوشته هاروکی موراکامی، ترجمه مهدی غبرائی، نشر «نیکو نشر»

نیمه شب در توکیو

هاروکی موراکامی، نویسنده مشهور ژاپنی، با اینکه در بیست‌و نه سالگی شروع به نوشتن کرد، اما بعد از انتشار اولین کتابش «به آواز باد گوش بسپار» توانست جایزه ادبی «گونزو» را دریافت کندو همین باعث شد کلپ‌موسیقی‌اش را جمع کند و به‌طور حرفه‌ای بنویسد. غالب آثار او، فضایی سورئالیستی و عجیب دارند. او را بیشتر با رمان مشهورش «کافکا در کرانه» می‌شناسند، اما همان گونه که در پشت جلد کتاب «پس از تاریکی» آمده است: «این رمان فشرده برخلاف رمان نسبتاً پُر حجم «کافکا در کرانه» که ساختار پیچیده‌تری با دو خط روایی دارد، رمان کوتاه و ساده‌ای است و طبعاً روان و خوش‌خوان. اما همان خرق عادت و علائق خاص موراکامی، البته کم‌رنک‌تر در آن دیده می‌شود.» تقریباً تمام آثار موراکامی در ایران ترجمه شده و در بین خوانندگان ایرانی محبوبیت زیادی دارد.

کتاب «پس از تاریکی» سال ۲۰۰۴ نوشته شد، سال ۱۳۹۱ مهدی غبرائی آن را ترجمه کرد که توسط نشر «نیکونشر» در ۱۹۰ صفحه به چاپ رسیده است.

تماشای فیلم می‌کند. موسیقی در کافه‌ها و شهر جاری است و نویسنده در جای جای قصه، آهنگ‌ها و ترانه‌هایشان را می‌گوید تا خواننده، آن را مانند موسیقی متن بشنود!

نشان داده می‌شود تا مخاطب لحظه‌به‌لحظه شب را همراه ماری به صبح برساند. این پیوستگی زمان و محدودیت مکان (کافه و اتاق خواب اری) خواندن کتاب را شبیه به تجربه

«گزارش کتاب»
«مریم فرهنگی»

«چشم‌ها شکل شهر را مشخص می‌کنند. با چشم‌های مرغ بلندپروازی صحنه را از هوای یبینم. از این دورنمای گسترده، شهر به موجود واحد غول‌آسایی می‌ماند یا بیش از این، شبیه هستی جمع واحدی که از ارگانیسم‌های بسیار ایجاد شده باشد.» این چهار خط آغازین کتاب است. نمای لانگ‌شات از شب توکیو. شبی عجیب و پُر ماجرا که موراکامی آن را دقیقاً پیش از دوازده شب، آغاز می‌کند و پس از روشناییِ روز به پایان می‌رساند. کتاب «پس از تاریکی» داستان دختر سرگشته‌ای به نام «ماری» است که نیمه‌شب به بهانه مطالعه، به کافه‌ای می‌رود و تا صبح آدم‌ها و موقعیت‌های غریبی را تجربه می‌کند. در کنار قصه اصلی، داستان خواهر او «اری» که رابطه‌ای ناگسستنی با ماری دارد، روایت می‌شود. او غرق در خوابی طولانی است و فضایی مایخولیایی دارد. بالای صفحه ابتدایی هر فصل با شکل ساعت، زمان دقیق شب

پی‌پی جوراب‌بلند، آسترید لیندگرن، ترجمه: فرزانه کریمی، کتاب‌های بنفشه (واحد کودکان و نوجوانان موسسه انتشارات قدیانی)

داستان پی‌پی جوراب‌بلند رو بگو! کتاب‌کودک

«کتاب‌باز»
«مهر آذین بشیری‌راد»

«سال ۱۹۴۱، یعنی در اولین سال مدرسه، مدت طولانی مریض شدم و در تخت‌خواب افتادم. حوصله‌ام سر می‌رفت و مدام از مادرم خواش می‌کردم که برایم قصه بگوید. یک شب که خسته شده بود، گفت: «آخر دیگر چه داستانی می‌توانم برایت بگویم؟» جوابی از دهانم فوران کرد تا او را کنار خود نگه دارم: «داستان پی‌پی جوراب‌بلند رو بگو!» این اسمی بود که از ناگجاآباد آمد، تنها بازی با کلمات یک بچه بود. اما اثرش را گذاشت. او یک داستان کاملاً متفاوت را برپایم شروع کرد.» چنانکه از سخنان دختر آسترید لیندگرن برمی‌آید، خلق شخصیت عجیب و دوست‌داشتنی «پی‌پی جوراب‌بلند» از این نقطه آغاز شد و پس از انتشار داستان‌ها، همه کودکان دنیا در قصه‌های رویاپردازانه این مادر و دختر سهیم شدند. آسترید لیندگرن درباره زمانی که اسم این شخصیت به‌طور ناگهانی از دهان دخترش خارج شد، می‌گوید: «اسم غریبی بود! من هم بی‌آنکه بپرسم پی‌پی چه کسی است، شروع کردم به گفتن قصه‌ای غریب. دخترم فوراً از پی‌پی خوشش آمد. دوستانش هم همین‌طور. همگی می‌خواستند قصه پی‌پی را بشنوند و بس!» چند سال بعد دست‌نویس قصه آسترید در مسابقه‌ای که برای کتاب‌های کودکان برگزار

«کتاب‌باز»

یکی از روش‌های محبوب کتاب‌خوان‌ها برای انتخاب کتاب، دنبال کردن پیشنهادهای سایر نویسندگان و مترجمان است. آنان صاحب‌نظرانی هستند که می‌توانند بعد از خواندن کتاب‌های بی‌شمار، گلچین‌هایشان را ارائه دهند و خواننده هم می‌تواند با خیال راحت بنشیند به خواندن و لذت‌بردن.

هرچند خود احمد اخوت، داستان‌نویس، مترجم و منتقد ادبی، در مقدمه کتاب «به انتخاب مترجم» این نظریه را رد کرده و کار خود را صرافاً برآمده از دل عنوان کرده است: «گفته‌اند، معلوم نیست اول بار چه کسی گفته، مورچه حشره‌شناس نیست، جمله‌ای که امروز در زبان انگلیسی به‌صورت ضرب‌المثل درآمد (و قاعدتا در مثل مناقشه نیست) یعنی اگر اسمت مورچه است، دلیل نمی‌شود حشره‌شناس باشی. غرض اینکه، داستان‌ها، نقد‌ها و پیوسته‌ایی که در این کتاب گردآمده‌اند کارهای دلی‌اند که به گمانم بد نیست دیگران هم این‌ها را بخوانند، همین و نه چیز دیگر، به عبارت دیگر، این‌ها را پسند‌هایم رقم زده‌اند، پسندی که با میل، انتخاب، رجحان و اولویت و حتی فرق و تبعیض در یک حوزه معنایی قرار دارد و به‌اصطلاح با

یکشنبه ● ۷ بهمن ۱۳۹۷ ● شماره صد و هشتاد و هشت

A T I V E H N O

زندگی در سرزمین ممنوعه‌ها

این‌ها هم‌خانه است.» احمد اخوت، همان‌طور که از مقدمه خودش نیز چنین برمی‌آید، تلاش کرده داستان‌های کوتاه موردعلاقه‌اش از نویسندگان بزرگ را در کتابی گردآوری کند.

او در کنار هر داستان، بیوگرافی مختصری از نویسنده منتشر کرده و در پایان هر داستان، نقدی نوشته تا همه این‌ها در کنار هم، مجموعه‌ای بی‌نظیر و دوست‌داشتنی را تشکیل دهند. نکته جالب توجه در انتخاب نویسندگان در این مجموعه؛ حضور پررنگ نویسندگان زن چون کاترین مانسفیلد، جامائیکا کینکائی، آلیس واکر، لیدیا دیویس و... است، در کنار نویسندگان بزرگی همچون سروانتس، پروست، ناباکف و اُهنری.

